

# Umferðaröryggisáætlanir sveitarfélaga - Leiðbeiningar

## Rannsóknarráðstefna Vegagerðarinnar 2009 – Ágrip af erindi

Þorsteinn R. Hermannsson – Mannvit verkfræðistofa  
th@mannvit.is

### Bakgrunnur og markmið

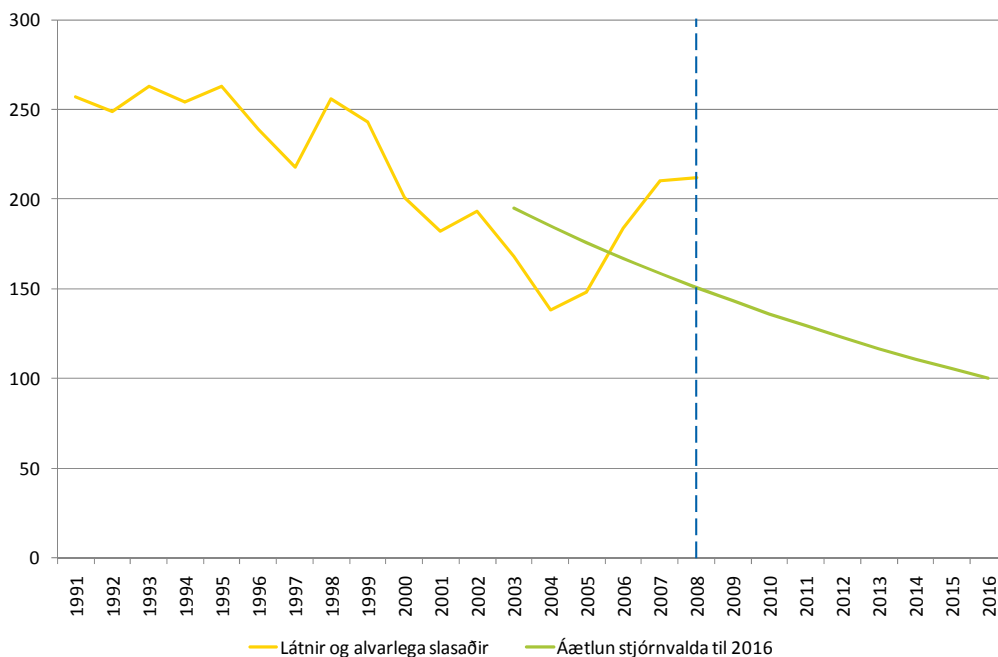
Árið 2004 var skipaður sérstakur stýrihópur sem m.a. var falið að móta heildarstefnu í umferðaröryggismálum og stilla saman krafta stofnana og annarra aðila sem fara með umferðaröryggismál í landinu. Ári síðar var skipaður samráðshópur en hlutverk hans er að útfæra umferðaröryggisáætlun stjórnvalda og halda utan um framkvæmd hennar.

Í umferðaröryggisáætlun stjórnvalda, sem er hluti samgönguáætlunar 2007-2010, eru sett fram eftirfarandi markmið um aukið umferðaröryggi [Umferðarstofa, 2009a]:

- Fjöldi látinna í umferð á hverja 100.000 íbúa verði ekki meiri en það sem lægst gerist hjá öðrum þjóðum árið 2016.
- Fjöldi látinna og alvarlega slasaðra í umferð lækki að jafnaði um 5% á ári til ársins 2018.

Markmiðin skulu metin út frá meðaltali undangenginna 5 ára.

Á síðustu tíu árum hafa að meðaltali um 23 einstaklingar látist og um 1.400 manns slasast árlega í umferðinni á Íslandi. Frá 1991 til 2004 var þróunin sú að látnum og alvarlega slösuðum í umferðinni fækkaði að jafnaði en síðustu þrjú ár hefur aukningin, m.v. meðaltal fimm ára á undan, verið á bilinu 11-26% [Umferðarstofa, 2009b].



Mynd 1 Þróun í fjölda látinna og alvarlega slasaðra í umferðinni á Íslandi [Umferðarstofa, 2009b]

## Samstarf við sveitarfélög

Í umferðaröryggisáætlun stjórnvalda kemur fram að við framkvæmd hennar verði sérstök áhersla lögð á aukið samstarf og samvinnu samgönguyfirvalda við önnur yfirvöld, sveitarfélög og hagsmunaaðila á sviði samgöngumála með bætt öryggi að leiðarljósi [Umferðarstofa, 2009a].

Samræming vinnubragða á þessu stigi stjórnsýslunnar er mjög mikilvægt skref til að ná langtíma-markmiðum stjórnvalda í umferðaröryggismálum.

Tilgangur leiðbeininga um umferðaröryggisáætlanir er að útbúa ramma fyrir sveitarfélög sem nýtist þeim við vinnslu slíkra áætlana. Í þeim er vinnuferlinu lýst og gefnar eru upplýsingar um helstu áhersluatriði. Meginmarkmiðið með útgáfu leiðbeininganna er að til sé grunnur að samræmdum, markvissum vinnubrögðum sveitarfélaga. Þannig er stuðlað að skilvirkari forgangsraðun verkefna í umferðaröryggismálum.

Helstu ástæður fyrir gerð umferðaröryggisáætlunar [Vejdirektoratet, 1998]:

- Vinna við að draga úr fjölda látinna og slasaðra vegfarenda verður markvissari.
- Vitund íbúa um umferðaröryggi eykst og þeir fá tækifæri til að vinna að bættu umferðaröryggi.
- Umferðaröryggisáætlun myndar góðan grunn til að forgangsraða aðgerðum þannig að sem mestar umbætur náist fyrir sem minnst fjármagn.
- Umferðaröryggisáætlun myndar heildarsýn og samhengi í umferðaröryggisvinnu og er grundvöllur fyrir pólitískar ákvarðanir.
- Með umferðaröryggisáætlun er hægt að koma í veg fyrir óskilvirkar aðgerðir.

## Uppbygging leiðbeininganna

Uppbygging og efnistöð leiðbeininganna byggja að miklu leyti á handbók dönsku vegagerðarinnar um umferðaröryggisáætlanir sveitarfélaga [Vejdirektoratet, 1998].

Leiðbeiningarnar eru hugsaðar sem uppflettirit fyrir starfsmenn sveitarfélaga og aðra sem koma að gerð umferðaröryggisáætlana. Áætlanagerð í samræmi við leiðbeiningarnar er nokkuð umfangsmikið verkefni. Hægt er að vinna hluta af áætluninni, háð stærð sveitarfélags og fjárhagsstöðu, sem síðar nýtast við mótun metnaðarfullrar umferðaröryggisáætlunar.

Í fyrstu köflum leiðbeininganna er farið yfir þá þætti sem hafa þarf í huga við undirbúning áætlunarinnar og hvernig greina á stöðu umferðaröryggismála í sveitarfélaginu. Þá er umfjöllun um setningu staðbundinna markmiða um aukið öryggi þegar stöðumat liggur fyrir. Í síðari hluta leiðbeininganna er fjallað um val á verkefnum og lausnum og hvernig þeim er forgangsraðað með skipulögðum viðmiðum. Að lokum er fjallað um vinnslu og kynningu umferðaröryggisáætlunar, framkvæmd hennar og eftirfylgni.

Leiðbeiningarnar eru í vinnslu og stefnt er að útgáfu þeirra fyrir áramót.

## Heimildir

Umferðarstofa. 2009a. *Umferðaröryggisáætlun 2007-2010*. Umferðaröryggisáætlun samgönguáætlunar 2007-2010 úr tillögu til þingsályktunar um samgönguáætlun. Vefsíða: [www.us.is](http://www.us.is). Sótt á vef í ágúst 2009.

Umferðarstofa. 2009b. *Umferðarslys á Íslandi árið 2008*. Skýrsla um umferðarslys á Íslandi árið 2008 samkvæmt lögregluskýrslum. Umferðarstofa mars 2009.

Vejdirektoratet. 1998. *Håndbog i lokale trafiksikkerhedsplaner*. ISBN: 87 7491 867 2. Vejdirektoratet, Kaupmannahöfn.